

Sygn. akt IV U 1451/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Cezary Wieczorek

Protokolant: Daniel Drożdż

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2014 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania Miasta N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 24 czerwca 2013 roku znak: (...)

w sprawie Miasta N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o odpowiedzialność z tytułu składek

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż Miasto N. jako spadkobierca po zmarłym I. S., odpowiada całym swoim majątkiem na zasadzie art. 97 § 1 i art. 98 § 1 i § 2 pkt. 1, 2 i 7 ustawy - Ordynacja podatkowa oraz zgodnie z art. 1030 i art. 1031 § 2 ustawy Kodeks Cywilny, za długi spadkowe wynikające z nieopłaconych składek w łącznej kwocie 85 811,27 złotych (osiemdziesiąt pięć tysięcy osiemset jedenaście złotych 27/100), z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku to jest do kwoty 18 406,00 złotych (osiemnaście tysięcy czterysta sześć złotych 00/100);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz odwołującego - Miasta N. kwotę 120,00 złotych (sto dwadzieścia złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1451/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 marca 2014 roku

Decyzją z dnia 24 czerwca 2013 roku, znak: (...), wydaną na podstawie art. 83 ust 1 pkt 3 , art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 100 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012r. poz. 749 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. stwierdził, że Miasto N. jako spadkobierca po zmarłym I. S., odpowiada całym swoim majątkiem na zasadzie art. 97 § 1 i art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 7 ustawy Ordynacja podatkowa oraz zgodnie z art. 1031 i art. 1031 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) , za długi spadkowe

wynikające z nieopłaconych składek w łącznej kwocie 85 811, 27 zł, z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku, tj. do kwoty 36 812, 50 zł. ZUS ustalił składki na FUS za okres od lipca 2001 roku do listopada 2005 roku w kwocie 20 665, 34 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 19 lutego 2010 roku w kwocie 15 883, 56 zł i koszty upomnienia w kwocie 263, 60 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że I. S. prowadząc działalność gospodarczą nie dopełnił wynikającego z mocy ustawy obowiązku uregulowania należnych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, do których poboru uprawniony jest ZUS w łącznej kwocie 85 811, 27 zł, ustalonej na dzień otwarcia spadku. W dniu (...) I. S. zmarł. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 17 października 2011 roku, sygn. akt I Ns 995/ 11, spadek po zmarłym I. S. nabyło Miasto N. w całości, z dobrodziejstwem inwentarza. Ze spisu inwentarza wynika, że w skład czynnego stanu spadku wchodzi 1/8 części nieruchomości położonej w N. przy ul. (...), składająca się z działki (...) o pow. 1155 m² wraz z budynkami mieszkalnymi o pow. 122 m² oraz garażem o pow. 6 m². Wartość stanu czynnego spadku Komornik Skarbowy Urzędu Skarbowego w N. ustalił na kwotę 36 812, 50 zł, a zatem jest to kwota ograniczająca odpowiedzialność Miasta N. za długi spadkowe zmarłego I. S..

Od powyżej decyzji odwołało się Miasto N., zarzucając, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. błędnie ustalił, że odpowiada za długi spadkowe wynikające z nieopłaconych składek z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku do kwoty 36 812, 50 zł. Miasto N. podniosło, że w sprawie I. S. ostatecznym jest spis inwentarza z dnia 25 lutego 2013 roku, tym samym właściwą wynikającą z niego kwota 18 406, 00 zł. Odwołujące się Miasto N. wskazało, iż w dniu 25 lutego 2013 roku, a nie w 2012 roku był przeprowadzony spis inwentarza, a tylko błędnie wskazano w tym piśmie, że miało to miejsce w roku 2012 roku.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., powołując się na argumentację, którą użył w zaskarżonej decyzji wniósł o oddalenie odwołania. Odnosząc się do zarzutów odwołującego się organ rentowy wskazał, że właściwą kwotą wartości czynnej spadku po I. S. jest kwota 36 812, 50 zł, wynikająca ze spisu inwentarza z dnia 2 listopada 2012 roku. Organ rentowy podniósł, że w swoim ustaleniu oparł się na ostatnim chronologicznie spisie inwentarza, przyjmując go za ostateczny i prawidłowy.

Bezspornym w sprawie jest, że na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 17 października 2011 roku, sygn. akt I Ns 995/ 11, spadek po zmarłym w dniu (...) I. S. nabyło Miasto N. w całości, z dobrodziejstwem inwentarza. Miasto N. jako spadkobierca po zmarłym I. S. na zasadzie art. 97 § 1 i art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa oraz zgodnie z art. 1031 i art. 1031 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny odpowiada całym swoim majątkiem za długi spadkowe, wynikające z tytułu nieopłaconych składek po zmarłym I. S. w łącznej kwocie 85 811, 27 zł, z ograniczeniem do wartości czynnej spadku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu postanowieniem z dnia 29 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt I Ns 1402/11 zlecił Komornikowi Skarbowemu Urzędu Skarbowego w N. sporządzenie spisu inwentarza po zmarłym I. S.. Spis inwentarza majątku po zmarłym I. S. sporządził Komornik Skarbowy w N. w osobie Ł. K..

Czynności dotyczące sporządzenia protokołu spisu inwentarza po spadkodawcy I. S. trwały ok. roku czasu i zakończyły się w dniu 25 lutego 2013r. W tym też dniu został sporządzony protokół spisu inwentarza.

Wartość nieruchomości spadkodawcy wyceniał biegły do spraw szacowania nieruchomości. Pierwotna wycena nieruchomości została zakwestionowana przez spadkobiercę - Miasto N., ponieważ biegły wyliczył wartość tego udziału jako należny spadkodawcy procent wartości całej nieruchomości. Po zakwestionowaniu tego wyliczenia biegły uwzględnił zarzuty spadkobiercy, że wartość rynkowa samego udziału jest znacznie niższa niż wartość całej nieruchomości jako całości, albowiem taki udział bardzo trudno zbyć. Po zarzutach Miasta N. do pierwotnej wyceny biegły sporządził opinię uzupełniającą, w której wyliczył nową wartość udziału spadkodawcy w wycenianej

nieruchomości. Wartość końcową stanu czynnego spadku po I. S. została finalnie ustalona w kwocie 18 406, 00 zł. Taka wartość stanu czynnego spadku została ujęta w protokole spisu inwentarza sporządzonego w dniu 25 lutego 2013r. Przy sporządzeniu tego protokołu spisu inwentarza był obecny ze strony Urzędu Miasta M. K. oraz jako uczestnik tego postępowania I. G.. Ten protokół z 25 lutego 2013r. został podpisany przez w/w osoby oraz komornika. Protokół ten jest ostatnim protokołem.

Wcześniej były sporządzane w tej sprawie wstępne protokoły spisu inwentarza, tj. w dniu 21 marca 2012 roku oraz w dniu 26 listopada 2012 roku, ale nie miały one charakteru dokumentu ostatecznego, ponieważ służyły one tylko temu, aby zebrać informacje o tym co wchodzi w skład majątku spadkodawcy. Te protokoły nie były podpisywane przez komornika.

W Urzędzie Skarbowym w N. panuje taka praktyka, że są sporządzane wstępne protokoły, aby zebrać potrzebne dokumenty i ustalić co wchodzi w skład spadku po danej osobie. Te wstępne protokoły nie mają jednak mocy urzędowej i obowiązującej.

W protokole z dnia 25 lutego 2013 roku zaistniała oczywista omyłka pisarska, polegająca na tym, że w pierwszym wierszu protokołu błędnie wpisano, że był on sporządzony w dniu 25 lutego 2012 r., podczas gdy faktycznie był on sporządzony dnia 25 lutego 2013r. W treści protokołu oraz przy podpisach widnieje prawidłowa data – 25 lutego 2013 roku. Jest to ostatni i właściwy protokół spisu inwentarza, kończący postępowanie.

(**dowód:** postanowienie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 29 grudnia 2011 r., k. 7 sygn. akt I Ns 1402/11, protokoły sporządzane przez Komornika Urzędu Skarbowego w N., k. 51 – 52, 68-70, 89 – 91, 117 – 119, opinia biegłego do spraw szacowania wartości nieruchomości, k. 58 – 59 sygn. akt Ns 1402/11, zeznania świadka Ł. K., k. 45 – verte)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań świadka Ł. K., a także w oparciu o zgromadzone w sprawie dokumenty, których wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd dał wiarę zeznaniom wymienionego świadka, de facto Komornika Urzędu Skarbowego w N., który prowadził sprawę spisu inwentarza po zmarłym I. S. i sporządzał protokoły spisów inwentarza, w tym sporny protokół z dnia 25 lutego 2013 roku. Zeznania tego świadka Sąd ocenił jako przekonujące, logiczne oraz zbieżne z pozostałą dokumentacją zgromadzoną w sprawie. W zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, świadek ten jednoznacznie wskazał, że w ostatecznym protokole z dnia 25 lutego 2013 roku zaistniała oczywista omyłka pisarska, polegająca na tym, że w pierwszym wierszu protokołu błędnie wpisano, że był on sporządzony w dniu 25 lutego 2012 r. oraz że wskazana w nim kwota wartości końcowej stanu czynnego spadku po I. S. została finalnie ustalona w kwocie 18 406, 00 zł.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Miasta N. w świetle poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie bezspornym jest, że Miasto N. jako spadkobierca po zmarłym w dniu (...) I. S. odpowiada całym swoim majątkiem za długi spadkowe z tytułu nieopłaconych składek w łącznej kwocie 85 811, 27 zł, z ograniczeniem do wartości czynnej spadku. Spór sprowadzał się natomiast do ustalenia wartości czynnej spadku.

Odwołujące się Miasto N. podnosiło, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. błędnie ustalił, że odpowiada ono za długi spadkowe wynikające z nieopłaconych przez I. S. składek na ubezpieczenie z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku do kwoty 36 812, 50 zł, albowiem z ostatecznego spisu inwentarza z dnia 25 lutego 2013 roku wynika, że właściwą kwotą jest kwota 18,406, 00 zł. Organ rentowy natomiast podnosił, że właściwą kwotą wartości czynnej spadku po I. S. jest kwota 36 812, 50 zł, wynikająca ze spisu inwentarza z dnia 26 listopada 2012 roku. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest to ostatni chronologicznie spis inwentarza, ostateczny i prawidłowy. ZUS nie uwzględnił spisu inwentarza z dnia 25 lutego 2013 roku, bowiem wskazano na nim datę 25 lutego 2012 roku. Zdaniem ZUS nie jest to zatem ostatni spis inwentarza.

Z przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wynika, że sporządzenie spisu inwentarza po zmarłym I. S., Sąd Rejonowy w Nowym Sączu postanowieniem z dnia 29 grudnia 2011 roku (sygn. akt I Ns 1402/11) zlecił Komornikowi Skarbowemu Urzędu Skarbowego w N.. Spis inwentarza majątku po zmarłym I. S. sporządzał Komornik Skarbowy w N. w osobie Ł. K.. Czynności dotyczące sporządzenia protokołu spisu inwentarza po spadkodawcy trwały ok. roku czasu i zakończyły się w dniu 25 lutego 2013r. W tym też dniu został sporządzony protokół spisu inwentarza. Wcześniej były sporządzane w tej sprawie wstępne protokoły spisu inwentarza, tj. w dniu 21 marca 2012 roku oraz w dniu 26 listopada 2012 roku, ale nie miały one charakteru dokumentu ostatecznego, ponieważ służyły one tylko temu, aby zebrać informacje o tym co wchodzi w skład majątku spadkodawcy. Te protokoły nie były też podpisywane przez komornika. Z akt sprawy wynika, że w Urzędzie Skarbowym w N. panuje taka praktyka, że są sporządzane wstępne protokoły, aby zebrać potrzebne dokumenty i ustalić co wchodzi w skład spadku po danej osobie.

Stosownie do § 3 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza(Dz.U z 1991, Nr 92, poz. 411) z dokonanej czynności sporządza się protokół, który podpisują wszyscy obecni. Odmowę lub niemożność podpisania stwierdza się w protokole z podaniem przyczyny odmowy lub niemożności podpisania. Protokół sporządza się w dwóch egzemplarzach.

Protokół winien więc być podpisany. W przedmiotowej sprawie został przez komornika podpisany tylko ostatni protokół z dnia 25 lutego 2013 roku.

Z dowodów ujawnionych w sprawie wynika, że w spornym protokole z dnia 25 lutego 2013 roku zaistniała oczywista omyłka pisarska, polegająca na tym, że w pierwszym wierszu protokołu błędnie wpisano, że był on sporządzony w dniu 25 lutego 2012 r., podczas gdy faktycznie był on sporządzony w dniu 25 lutego 2013r. Jest to ostatni i właściwy protokół spisu inwentarza kończący postępowanie.

Protokół ze spisu inwentarza jest udokumentowaniem przeprowadzonych czynności, stanu majątkowego spadku, wartości każdego z przedmiotów oraz długów spadku, nie wyłączając rzeczy i praw spornych (§ 28 w/ w rozporządzenia z dnia 1 października 1991 roku).

Zgodnie z art. 194 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012r, poz. 749) dokumenty urzędowe sporządzone w formie określonej przepisami prawa przez powołane do tego organy władzy publicznej stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone. Natomiast w myśl § 3 przepis § 1 nie wyłącza możliwości przeprowadzenia dowodu przeciwko takim dokumentom. Protokół komornika o spisie inwentarza spadku nie ma mocy wiążącej dla organów podatkowych, stanowi jedynie dokument urzędowy w rozumieniu art. 194 § 1 o.p., który podlega ocenie w toku postępowania podatkowego na podstawie art. 191 o.p. (vide: wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2006 r., I FSK 567/05).

Sąd ustalił, że wysokość wartości czynnej spadku po zmarłym I. S. wynosi 18 406 zł. Wartość nieruchomości spadkodawcy wyceniał biegły do spraw szacowania nieruchomości. Pierwotna wycena została zakwestionowana przez spadkobiercę - Miasto N., ponieważ biegły wyliczyły wartość tego udziału jako należny spadkodawcy procent wartości całej nieruchomości. Po zakwestionowaniu tego wyliczenia biegły uwzględniły zarzuty spadkobiercy, że wartość rynkowa samego udziału jest znacznie niższa niż wartość całej nieruchomości jako całości, albowiem taki udział bardzo trudno zbyć. Po zarzutach Miasta N. do pierwotnej wyceny biegły sporządził opinię uzupełniającą, w której wyliczył nową wartość udziału spadkodawcy w wycenianej nieruchomości. Wartość końcową stanu czynnego spadku po I. S. została finalnie ustalona w kwocie 18 406, 00 zł. Taka wartość stanu czynnego spadku została ujęta w protokole spisu inwentarza sporządzonego w dniu 25 lutego 2013r.

Wobec tego przyjęć należy, że właściwym w sprawie jest protokół z dnia 25 lutego 2013 roku i wynikająca z niego wartość czynna spadku w kwocie 18 406, 00 zł.

Marginalnie Sąd zwrócił uwagę na to, że sam organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie podnosił, iż uwzględnił chronologicznie ostatni protokół w sprawie. Z ustaleń Sądu wynika, że ostatnim był – jak zasadnie podnosiło to Miasto N. - protokół z dnia 25 lutego 2013 roku, a nie jak to ustalił organ rentowy protokół z dnia 26 listopada 2012 roku.

Niezależnie od tego w ocenie Sądu wskazać też należy, iż na protokole z dnia 25 lutego 2013 roku (w którym błędnie określono datę sporządzenia - 25 lutego 2012 roku) przy podpisie stron i komornika widnieje prawidłowa data 25 lutego 2013 roku. W samej treści uzasadnienia protokołu również zawarto informację, że uczestnicy postępowania zostali wezwani na 25 lutego roku 2013, a nie 2012 roku. Poza tym tylko ten protokół jest przez komornika podpisany. Zdaniem Sądu przy dogłębnej analizie przedmiotowej sprawy i rzetelnej ocenie protokołów organ rentowy sam mógł ową omyłkę pisarską wychwycić i ustalić prawidłową wartość czynną spadku po I. S..

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż Miasto N. jako spadkobierca po zmarłym I. S., odpowiada całym swoim majątkiem na zasadzie art. 97 § 1 i art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 7 ustawy Ordynacja podatkowa oraz zgodnie z art. 1030 i art. 1031 § 2 ustawy Kodeks cywilny, za długi spadkowe wynikające z nieopłaconych składek w łącznej kwocie 85 811, 27 zł, z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku, to jest kwoty 18 406, 00 zł.